NA POTULKÁCH ŽÍRNOU NEBRASKOU

OKRES SALINE.

Zastávka první.---Wilber a jeho okolí.

V druhé řadě se mi jednalo o to, získati si důkazy, jak změnily se tržní poměry ve Wilber za poslední čtyry roky a tu ovšem v ohledu tom elevatory a mlýn našich českých "pantatínkův", pp. Zvonečka a Aksamita, podaly mi nejlepší poučení.

Přítel Langer zavedl mne k p. Černému, městskému obchodvedoucímu českého mlýna wilberského a týž mi s uspokojením vyprávěl, že obchod za posledních několik let nejméně třikráte se zvětšil. Kolébka pana Černého stávala v lesnatém Wisconsinu, ale v okresu Saline meškà již 25 roků a Nebraska přirostla mu k srdci. Pan Černý má velmi rozumné náhledy jako obchodník, ale s politickými to trochu pokulhává, doufám však, že se napraví nežli opětně do Wilber zavítám. Pan Černý nechal mě dopravit do mlýna "ekypáží", do níž zapřažena byla kobyla, která musela viděti již Abrahama, dle toho, jak loudala se po zaprášené cestě. Konečně dostali jsme se ke mlýnu, ležícímu u romantické říčky Big Blue. Mlýn zvenčí nevypadá pěkně, ale za to uvnitř zařízení, které mi laskavě důkladně ukázal p. Harrison, je vzorné. Ve mlýně zavedeny jsou veškeré nejnovější stroje a není divu, že mlýn ten vyrábí tak znamenitou mouku, že ji musí široko daleko pohledati a že hlavně žitná jeho mouka není k "bitování", abych to řekl americkou češtinou. Mlýn se stále rozšiřuje a z malých počátků vzrostla výroba jeho dnes na více nežli 150 sudů denně. Páni Zvoneček a Aksamit, kteří učinili tento pokrok za republikánské vlády, jsou ovšem s touto jako intelligentní obchodníci úplně spokojeni.

Prohlédnuv si mlýn, sešel jsem do písárny prohlédnout si knihy a zde nalezl jsem zase zajímavý důkaz, co učinila republikánská strana zvelebením domácího trhu, pro rolníka okresu Saline. V září roku 1896 platil mlýn

za bušl turecké ozimky

číslo druhé........40 c.
za " žita............20 c.
za " korny..........10 c.
za " ovsa...........10 c.

Hned ale na to následujícího roku, když republikánská vláda octnula se u vesla, tu platil mlýn v září r. 1897

za bušl pšenice.........75 c.
za " žita............36 c.
za " korny..........19 c.
za " ovsa...........15 c.

Tento rok dne 18. srpna platil

za bušl pšenice ozimky ..58 c.
za " korny..........30 c.
za " ovsa...........19 c.

V roce 1896 byla v okresu Saline pěkná úroda, ale farmář za ní skoro nic nedostal, nyní však za všechna leta republikánské vlády dostává pěknou cenu; to je ten rozdíl.

Když jsem byl ještě promluvil s p. Jos. Ouřeckým, který naučil se poctivému mlynářskému řemeslu v Čechách a slíbil mu zasýlati P. Z., aby se přesvědčil sám vlastním rozumem svým, která strana má pravdu, odejel jsem zase zpět do městečka.

První naše zastávka byla, jak se samo sebou rozumí, v hostinci pánů Paška a Anderle. P. Pašek je, jak známo, výtečný hudebník a kapelník proslulé chlapecké hudby, která na výstavě v Omaze za výkony své obdržela prvou cenu a jeho společník p. Anderle se zase vyznamenává jinou znamenitou vlastností. Napájí žíznivé řízným Gambrinovým mokem a krmí hladové chutným lunčem za pomoci pana Mareše, s obratností přímo obdivuhodnou. Získal si tuto vlastnost cvikem a je mu také potřebna při dobrém obchodě, který dnes salonici mají ve Wilber.

Jaký to rozdíl před čtyřmi roky a dnes! Tenkrát hospody byly skoro prázdné, stál-li někdo u báru, tu pil svou sklenici piva mlčky, neboť starosti jej tížily a mluvil-li, tu huboval a nadával na špatné časy. Ale dnes?

Hospoda Paška a Andrle byla jako když ji nabije. Kam jsi pohlédl, viděl jsi bodré, veselostí zářící obličeje. Ať to byl mladý muž, ať to byl farmář v mužném věku, ať to byl stařec s bílou hlavou a vousem, z očí každého smála se na tebe spokojenost. Většina bavila se společenským hovorem a někteří zabíjeli čas preferancem. Bylo mi volno v tomto kruhu poctivých, pracovitých českých rolníkův a když [illegible] kolem, [illegible] veselovitými pra[illegible], že jsem si pomyslel: To [illegible] pustou [illegible] okresu Saline v [illegible],

nou prací svojí a rodin svých. Byli zde shromážděni všeobecně vážení a svou českou pracovitostí a spořivostí proslulí farmáři: Pp. Filip Hofman, Jiří Hynek, M. Tomek, Jos. Svoboda, František Slepička, Frant. Rychtářík, Em. Knapp, Elmer W. Moore, který, pocházeje z české matky, může být počítán skoro za našince, dále měl jsem čest seznámiti se s intelligentním rolníkem p. Jos. Aksamitem, bodrým p. N. Fišerem, Jos. Tichým, J. Vosykou, Frant. Sukovatým, Jos. Pavlíčkem, M. Zoubkem a jeho statným synem, dále s p. Šabatou, Jos. Synovcem, Tom Paškem ml. a ani nevím, kdo ještě všechno zde byl přítomen. Jak rád byl bych s každým si po hovořil a dozvěděl se od něho kus nějaké zkušenosti z pracovitého jeho života, leč k tomu nezbýval čas a musím si to nechati až k příhodné době.

Zvláštní příjemnou zprávou překvapili mne dva intelligentní statní čeští farmáři, stojící v nejlepším mužném věku, pp. Karel Boř a B. Ocásek, že české rolnictvo Brush Creek a Big Blue precinktu počíná navraceti se k republikánskému praporu, pod nímž tak zdárně farmerstvo prospívá.

Ač mě zpráva ta potěšila, přece mne nepřekvapila. Jak by to bylo jinak možné, aby ti mužové, již za republikánských vlád ze skrovných počátků svých pomohli si k zámožnosti a již vedle pracovitých rukou honosí se také bystrým rozumem, aby ti nechali se ještě dále vésti za nos demokratickou stranou, která pro ně neučinila nikdy ani toho nejmenšího?!

Nic netrvá na světě věčně a tak také můj pobyt u pp. Paška a Andrle musel vzít konec a rozloučiv se srdečně s přítomnými, zašel jsem do hostince pp. Šáryho a Fictuma.

Zde byl ten samý obrázek. K báru jsi se nemohl protlačit, tolik se hemžilo tam lidí, již přišli sem schladit si nehoráznou svou žízeň v tom africkém vedru, které ve Wilber panovalo, zcela pochopitelnou. Chtěl jsem promluviti si s p. Šárym, bratrem dobrého mého přítele, p. Jana Šáryho, známého charamantního cestujícího rozhlášené české firmy "Korbel bratří" a proto slíbiv vrátiti se později, zarazil jsem do saloonu paně Kobesova.

I zde byl ten samý nával bodrých českých farmářů z okolí, kteří po celotýdní pilné práci přišli se sem pobaviti a osvěžiti. Byli zde vážení čeští rolníci pp. V. Král, Jak. Pivoňka, Bed. Aksamít, Fr. Dvořák a jeho syn, Fr. Tříska, Josef Hauser, Ad. Karman, Lorenc Beniglaun, Jos. Tachovský, Jak. Tachovský, J. Votřes a jeho syn, Petr Štěrba, Ant. Zajíc, K. Prachař, John Zajíček atd., vesměs mužové pilnou prací rukou svých zdárných výsledků se dopracovavší.

Odtud zamířil jsem do hostince p. Korbela, kde potřásl jsem statnou pravicí p. Janu Korbelovi st. a p. Josefu F. Bartošovi a konečně panu Jos. V. Šestákovi, široko daleko známému soudci wilberskému, jenž má na svědomí tolik šťastných a já pevně doufám, že žádná nešťastná manželství. P. Šesták je dokonalý gentleman, který má jen jednu chybu: že je na druhé straně "fence", ale doufám, že se časem polepší. Vedle úřadu soudcovského zaujímá důležitý úřad předsedy městské rady wilberské, co přináší sice mnoho cti, ale hrozně málo "cashů", jak si mi stěžoval.

K důkladnému poznání povšechných poměrů s laskavostí uznání hodnou přispěl mi notář, p. Jan F. Špirk, kterýž v oboru svém požívá nejchvalnější pověsti v celém okresu. P. Špirk jest vzdělaný muž, a ač je synem své vlasti upřímným, tu přece k Nebrasce přilnul s celou duší. Jaký div! Tolik roků zde již meškà a tak mnoho zde prožil!

"Jak jde business?" tázal jsem se ho po vzájemném představení.

"Špatně", stěžoval si mi, vždyť se lidé nic nedluží! Farmář, potřebuje-li nějaký groš, tu vypomůže si od souseda. V posledních letech lidé jen dluhy uplácí a jen v řídkých případech půjčky obnovují. Půjčky, které jsem ku př. učinil na pět roků, byly splaceny ve 2 neb 3 letech. Mnozí nájemci farem zahospodařili si za posledních několik let slušný kapitál a rádi by stali se vlastními pány na nějaké farmě, leč v okresu Saline je nyní málo rolnických majetků na prodej."

"Znám několik rolníků", vypravoval mi p. Špirk, "kteří si z rentu pomohli k vlastnímu majetku ku př. p. Jana Vlčka, jenž zakoupil si pěknou farmu nedaleko Swanton, dále p. Loužka, p. Krčmáře atd., důkaz jak čeští rolníci přičinlivostí svou pokračují podává také p. Jos. Flaška, který v těchto letech zakoupil farmu 160 akrů a má ji již skoro celou splacenou."

"Nejlepší případ stal se mi ale onehdy", pokračoval p. notář ochotně. "Udělal jsem jednomu poctivému českému rolníku půjčku na $600, a když byl úrok $42 splatným, tu ke mě přišel a prosil mne, abych mu poshověl, že při nejlepší vůli nemůže peníze sehnat. Vyhověl jsem mu, a tu onehdy přišel dlužník tento ke mně a překvapil mě zaplacením nejen úroků, ale zároveň i celého kapitálu. — Zde máte jiný případ opětného se povznešení na p. Václavu Kvasničkovi. Ten chudák za té dobré demokratické vlády přišel o svou farmu vzdor své úmorné práci a nyní pomohl si opět přičinlivostí svou k 80 akrům pozemku a potrvají-li nynější příznivé poměry pro rolníka, tu muž ten opět se vyšine."

"Dle toho by bylo pro vás lépe, kdybychom zas dostali demokratickou vládu, aby vám pomohla k lepšímu "businessu; neboť vláda demokratická, jak ze zkušenosti víme, se ráda dluží a obyvatelstvo za ní se musí dlužit", odpověděl jsem se smíchem p. Špirkovi.

"To máte pravdu", řekl on, "ale já nejsem takový sobec, a je mi mnohem milejší vidět kolem sebe spokojeností zářící, nežli utrápené starostí obličeje."

S těmi slovy jsem se s p. Špirkem rozloučil a zašel na návštěvu k p. A. L. Prokopovi, majiteli rozsáhlého nábytkového skladu a zároveň pohrobníku. Zde nalezl jsem jeho bratra, mladého, rozumného muže p. Fr. Prokopa, a rodinu po nedávno zemřelém starém osadníku p. Josefu Skočpolovi. Český tento rolník dočkal se v této zemi krásného stáří. Bylo mu již 74 roků, když odebral se k věčnému odpočinku, zanechav za sebou pověst poctivého muže, řádného manžela a otce. Pan Skočpol meškal v Americe již od r. 1855 a nejprvé vyvolil si Wisconsin za svůj domov. V roce 1874 přestěhoval se však do Nebrasky a zde pilnou prací pomohl si ke slušnému majetku. Jsa zkušeným mužem, náležel vždy k republikánské straně, tak jako jeho statní dva synové, jimž jsem měl potěšení stisknouti ruce v obchodě p. Prokopově. "Takový řádný muž nemohl vychovati než řádné syny!" pomyslil jsem si vida, že se oběma lesknou slze v očích, když mluvilo se o jich otci. Paní Skočpolová, jedna z těch dobrých českých stařenek se rozplakala vzpomínkou na dlouholetého druha svého života a já potěšiv ji několika slovy, šel jsem navštívit pana Ant. Jakubce, zaměstnaného v obchodě Miskellově. P. Jakubec meškà ve Wilber již devět let a neproměnil by Wilber za jiné město. Hlavně v několika posledních letech se mu jak náleží líbí. Obchod jde dobře, rolníci si libují a vůči hledě prospívají. Zaměstnání jeho přivádí jej ve stálý styk s českými farmáři a proto může velmi dobře soudit o jich poměrech.

P. Jakubec uvedl mi některá jmena vážených českých rolníkův z okolí, jež zdárně prospívají a sice: pp. Jos. a Frant. Javorský, Lor. Svoboda, J. Breuer, Jos. Řípa a Jan Řípa (otec jejich jest jedním z nejstarších osadníků v Saline Co.) a kdybych byl nepospíchal, byl by mi snad vyjmenoval celý okres, poněvač není snad v Saline jednoho českého rolníka, jenž by nyní zdárně neprospíval.

Následující má zastávka byla v sozsáhlém obchodě Mallat a Mallat, jež zrovna tu samou zpívali písničku o zlepšených poměrech, jako jejich kollegové. Páni Mallatové jako intelligentní obchodníci zdravého úsudku, znají příčinu nynějších zlepšených poměrů, a ač nesouhlasí v některých bodech s naší stranou, (což ostatně v příštích čtyrech letech dá se rozluštit), tu stojí věrně pod naším praporem, zároveň s bystrým jich klerkem, p. Aug. Janouchem. Zde měl jsem potěšení stisknout pravici p. Jana Zajíčka, velmi zámožného farmáře z okolí.

Wilberské obchody vlastněné ponejvíce Čechy, jsou vesměs prvého řádu a zásoby jich vyrovnají se v každém ohledu zásobám velkoměstských obchodů. Zde mají ku př. krásné smíšené obchody p. Fr. V. Šabata, Borecký a Šášek, dále W. F. Červený, John W. Beck, kde řiditelem jest obratný krajan p. Robert Dusil, p. Fr. Varta má vzorně zařízený obchod se železářským zbožím, p. Josef Jiskra obchod s různými věcmi, jichž nejvyšší cena jest 99 c. Jsou zde tři obchody zabývající se prodejem hospodářských strojů a sice p. Josef Moudrý, Honzík & Slepička a Hauser & Co., z nichž žádný nemá příčinu stěžovati si na špatné časy v posledních několika letech, důkladný 'mundůr' na koně a různé opravy provádí v sedlářském svém obchodě p. Trčka. Pan Karel Šťastný v zlatnickém svém obchodě za demokratické vlády mnoho klenotů a šperků neprodal, lid sotva měl na to nejnutnější, ale nyní přirozeně pěkný obchod jeho oživuje.

Rozumí se samo sebou, že město tak zdárně prospívající, nemůže být bez pivovaru, kde vaří se řízný mok králem Gambrinem vynalezený a pan Frant. J. Hájek jako nástupce krále piva je úplně na svém místě. Pro krásnou pleť Wilberskou připravuje pikantní osvěžující šumivé nápoje pan Fr. Janouch a bez těch ovšem nemůže být žádný piknik ani ples.

Město takové důležitosti by ovšem nebylo úplné bez dřevařského obchodu, který zde spočívá v rukou upřímného našince a intelligentního obchodníka, pana Špirka, za jehož nepřítomnosti řídí jej nyní svědomitě p. Wilda, syn bývalého okresního komisaře a váženého starého osadníka okresu Saline a v jednom z elevatorů wilberských jest managerem důkladný odborník obilní, pan Jan Pekař.

O nasycení hladových stará se zkušený pekař, pan Max Štorkán, jehož chléb má zasloužené "renommé" a pan J. V. Vašák, jehož rohlíčky jsou vyhlášeny v celém okolí pro svoji chuť.

Počestné řemeslo kovářské má ve Wilber čtyry statné zástupce v pánech Jos. Rubešovi, který zaujímá zároveň čestný úřad tajemníka řádu Praha, Z. Č. B. J., v P. Zemanovi, J. Friedrichovi a konečně v Jos. Havlovcovi, který má zároveň pěknou farmu o 160 akrech. Tiskna svalovitou jeho páži, byl jsem potěšen slyšeti od něho, že jest úplně spokojen s nynějšími poměry a že cítí se šťastným na farmě své ve středu své milé rodiny. V dílně jeho seznámil jsem se zároveň s dvěma starými zkušenými dělníky, pány Ig. Čechou a Jiřím Dolanem.

Známosti své z krátkého svého pobytu ve Wilber doplnil jsem p. Vrátilem, zástupcem počestného cechu obuvnického, jehož specialitou jest zhotovování pravých českých pantoflí, a konečně s panem Draským, ctihodným šedivým to starcem, jehož radost spočívá předně v zdárných jeho synech a v ochotnickém spolku, jemuž je oddán tělem a duší.

O svůj zdravotní stav má Wilber a okolí též znamenitě postaráno a má-li prý člověk duši již na jazyku, tu přec lékařským svým uměním dovedou jej páni Dr. Šimeček, Dr. Josef Černý a Dr. K. Šťastný zachrániti. Vedle lékařů jsou to ovšem lékárníci, kteří mají zásluhu o dobré zdraví wilberského občanstva a rolnictva a tu ovšem v přední řadě stojí pan Jan Brt, s bohatě zařízenou, krásnou svojí lékárnou, která daleko převyšuje mnohé závody podobného druhu ve velkých městech.

Pan Brt je nejen dobrým lékárníkem, ale zároveň i znamenitým ochotníkem a sportem pro zábavu, jemuž neujde žádný "gejm bejsbolu", který se ve Wilber sehraje. V druhé anglické lékárně p. Wehnově, zaměstnán jest mladý pan Štorkán.

Jak se samo sebou rozumí, má Wilber také dva české advokáty a sice pana B. Kohouta a p. Bartoše, kteří svědomitě obstarávají veškeré právní záležitostí.

Mistrnou svoji rukou zušlechťuje mužské pokolení pan Vilém Boháček, bývalý člen legislatůry, jehož rozmar a úslužnost na každého mile účinkuje.

Byl bych ještě rád seznámil se s panem Fr. Kubíčkem, se starým panem Melzerem, obratným to strojníkem a jinými váženými občany ve Wilber, usedlými, musel jsem si to však nechat na podruhé, neboť čas ubíhal mi rychleji nežli jsem si přál.

Po večeři zašel jsem opětně do hostince pp. Šáryho a Fictuma a s potěšením prohlédl jsem si zde pěknou sbírku ptáků v úpravné skříni umístěných. Při pivě dostal jsem se do politiky s panem Vávrou, rolníkem od Crete a p. Šárym a tak "fajtujíce" každý za své zásady, zdrželi jsme se hezky dlouho do noci.

Pan Šáry měl na báru skvostný exemplář hrušky, vypěstované v úrodné půdě Nebrasky a s pýchou mi vyprávěl, že na okresní výstavě Wilberské budou ještě daleko lepší exempláře. Pan Důras seznámil mě navzájem s p. Kačerem, doutníkářem, jehož vonné výrobky těší se zasloužené pověsti a jenž náleží též k předním členům ochotnického spolku tamního.

Po milé zábavě nastoupili jsme cestu domu a veden jsa znalci, kteří znají každé prkénko na chodníkách ulic wilberských, bez úrazu dostal jsem se do postele.

— — — — — —

Bylo krásné nedělní ráno, jakým honositi se může tak rozkošný koutek světa jako jest Wilber. Osvěžen, v náladě nejrůžovější vstal jsem časně, abych napsal několik řádků do Pokroku Západu a dal jim věděti, že jsem ještě na živu. Byl jsem v těch největších nedbalkách, když překvapil mne kollega p. Hospodský milou svou návštěvou. Přijel na ocelovém svém oři, totiž na bicyklu a nežli jsem se z udivení svého nad tímto přepychem českého redaktora vzpamatoval, tu mi vypravoval, že má ještě jiného koně, pěknou vranku, hezkou kravičku — — — — — — — — —

a jiných věcí na tisíc. —

Nuž, srdce, co chceš ještě víc? Kolega Hospodský žije ve Wilber život idyllický, že mu až v koutku svého srdce závidím. Kdyby ho tak někteří ti kollegové v Čechách spatřili dnes v úpravném jeho domku, ani by nevěřili, že je to ten samý "Hospoda", který v Čechách s nimi v mladistvém zápalu sloužil kněžce Thalii, v kterýchžto službách sice nabyl slávy, ale hodně málo toho "štofu", který vládne světem, jak povídá jedna z našich národních písní.

Umluvili jsme se, že se odpoledne sejdem a sice v hostinci čtveráctvím a kuchařským svým uměním proslulého Josefa Bartoše, takto velmi dobrého ochotníka. Na cestě sem potkali jsme pana Václava Vondru, řezníka a zasílatele dobytka na východní trhy. Pan Vondra jako zkušený muž podal mi mnohá vysvětlení o tomto obchodě, čímž opět mé praktické vědomosti obohatil. V hostinci Bartošově jsme měli velmi příjemnou zábavu a rozloučili jsme se s útulnou jeho místností teprvé až nadešel čas večeře. Možná, že bychom byli i tu zanedbali, nebýt toho, že jsme si s kollegou Hospodským chtěli vyjeti procházkou na úpravný wilberský hřbitov. Soudce Šesták a spanilomyslná jeho choť právě přijížděli z procházky když my jsme se na ní chystali a pan Šesták byl ochoten jeti s námi, aby nám bylo veseleji, což jsme uvítali s povděkem. Navraceli jsme se pozdě, když už celá krajina zahalena byla v šero. — — — — —

Wilber obohacen bude v krátce dvěma elegantními residencemi a sice pp. Jos. W. Šabaty, distriktního klerka, který právě naleží se na svatební cestě s roztomilou svojí chotí, dcerou p. Důrase, a p. Šáryho, majitelé hostince. Obě residence vynikají svým slohem a svojí praktickou úpravou.

Wilber pochlubiti se může novou vodárnou a ještě více tou čistou, křišťálovou vodou, která odtud jest rozváděna do celého města.

"Měli sem radši postaviti pivovar" smála se paní Důrasová, dáma vyhlížející dosud tak mladistvě, že by člověk ani neřekl, že právě provdala svou dcerušku.

"To bych aspoň seděl celý den doma", odpovídal ji rozmarně p. Důras.—

Druhý den, před svým odjezdem do Crete, chtěl jsem zastaviti se ještě v hostinci pp. Pospíšila a Tvrze, leč musel jsem si to potěšení odříci až ke druhé své návštěvě. Vlak v dáli již se ohlašoval pískotem a ten nečeká.

Kolem Wilber na míle a míle rozkládají se pěkné farmy českých rolníků. Východně od městečka na východním břehu Big Blue mají úpravné své farmy pp. Jos. Varta, Josef a Jan Rychtaříkové, Fr. Chaloupka ml., Fr. Mareš, Jos. Hynek, jenž znám jest jako jeden z nejpřednějších pěstitelů plnokrevných koní a dobytka; dále rozprostírají se v Brush Creek precinctu úrodné farmy pp. L. Svobody, Václ. Šenfelda, bratří Javorských s pěkným zděným obydelným stavením, Jos. Breuera, bratří Karpíšků, J. Branžovského, Fr. Stacha, Jak. Stejskala, dále půlnočně leží farmy Tom. Paška, A. Freeoufa. Kol Pleasant Hill polední rozkládá se velmi pěkná farma Josefa Kašpara, jehož bohužel zlá nemoc poutá již měsíce k lůžku a jemuž ze srdce přeji brzké pozdravení, dále farmy mladého Písaře a jeho otce, rozhlášeného pěstitelé českých, výtečných kaprů, Fr. Dostála, bratří Matějků, Marišky, synů po zemřelém Janu Kubíčkovi atd.

Není mi možno, abych v tomto jediném čísle uvedl všechny majitelé farem vzdělávaných poctivou českou rukou, až při příležitosti seznámím se blíže s bodrým rolnictvem okresu Saline, tu doufám, že zahrnu veškerá ta jmena českých bodrých farmářův do svých vzpomínek. R.

Nemrhejte čas litováním sebe, ale vezměte chorobu řádně do rukou občasným užíváním účinného léku, který pokračování choroby zastaví. Nemusíte hledati pomoc daleko. Dra. Petera Hoboko je spolehlivým lékem, spojujícím povahu krvečistitele a sílitele, ale pro jeho hodnotu mluví dále ta skutečnost, že je přizpůsobeno všem podmínkám života, dobrého kojence jako dospělou osobu, naprosto jsouc neškodno ve svém složení.

Není naprodej v lékárnách. — Zvláštní jednatelé s ním obchodují. Pište na vyrabitele: Dr. Peter Fahrney, 112–114 So. Hoyne Ave., Chicago, Ill.

POLITIKA U BÁRU

(V malé venkovské hospůdce schází se pět dobrých přátel k společným rozhovorům o otázkách hýbajících americkým lidem a třeba byli různého politického smýšlení a nepřátelé političtí, tu zůstávají upřímnými přátely osobními. Jsou to:

Václav Sazima, farmář, republikán.
Josef Liska, farmář, demokrat.
Antonín Kotal, farmář, populista.
Karel Vorel, obchodník, sedící na fenci.
Vojtěch Pilný, dělník.

Nechť laskaví čtenáři "P. Z." stopují rozhovory těchto pěti zástupců lidu a sami rozhodnou, kdo z nich má pravdu).

Večer třetí.

Sazima: — Hospodo! Nalejte nám jednu. Mám v tom africkém horku žízeň, že bych vypil celou Big Blue řeku.

Pilný: — To byste musel mít dobrý žaludek, kmotře.

Sazima: — To taky mám. Vždyť jsem tak trochu politikář, a ten každý musí mít žaludek jako kachna. Ovšem, jsem jen politikář ze zábavy a z povinnosti, jako má být každý občan této země, poněvač politika se dotýká zájmů každého jednotlivce.

Pilný: — Ale ta politika je přece jen hodně shnilá někdy.

Kotal: — To jsme viděli před několika lety v Lincolnu. Kdyby tam byl kapitol nestál na pevných základech, tak by ho byla republikánská státní správa tehdejší taky odnesla.

Liska: — To byla výborná rána, Kotale. Ta trefila strýce Sazimu do živého.

Sazima: — To byla jen slepá rána, kamaráde, ta nebolí a já vám povím proč. Vy oba zaměstnáváte ve žních hodně dělníků, není-li pravda? Dejme tomu, že jeden mezi nima je darebák. Jseš ty, Kotale anebo ty, Lisko, méně poctivým mužem, že máš jednoho dělníka, který je darebákem? Ty by jsi se jistě postavil proti tomu, kdyby tě někdo strkal s tvým darebákem dělníkem do jednoho pytle. A tak jako s jednotlivcem, tak to máš také se stranou. Každá strana má mezi sebou nějakou prašivou ovci za kterou nemůže; a proto politické strany musí být souzeny dle svých zásad a dle toho co v minulosti vykonaly a ne dle činů některých jednotlivců, kteří důvěru občanstva a strany hanebně zklamali.

Vorel: — To je na pořádku, co Sazima praví a každý nestranný člověk s ním musí souhlasiti. Jen jedno mě vrtá mozkem: když bychom se všichni hlásili k republikánské straně, tak by se s ní mohlo stát to samé jako se stojatou vodou, že by se zkazila. A proto myslím, že oposice je zdravá.

Sazima: — A já s vámi souhlasím, Vorle. Oposice je jako štika v rybníci. Ta musí být, aby politická strana, stojící u vesla, nezahnila. Ale zároveň zásady a platforma té oposice musí být zdravé a lidu prospěšné. Má-li ale oposice zásady, které ohrožují blahobyt země, které ničí farmáře, dělníka, obchodníka, řemeslníka i průmyslníka, pak jděte mi na horoucí skálu s takovou oposicí!

Liska: — No, no kmotře, jen tu vaši stranu tak nepřechval! Naposled můžeš ještě říci, že sluníčko které svítí na naše farmy a dešť, který zavlažuje naše pole a ty pěkné úrody, které jsme měli za posledních několik roků v Nebrasce, že všechno to se stalo vaší zásluhou!

Sazima: — Joe, vidíš v tom ohledu jsi s místa! Naše strana není tak bláhová aby tvrdila, že všechno to je její zásluhou; ale tolik je jisto, že naše strana dovede využitkovati moudře veškerých okolností k prospěchu lidu a země a to nejsou prázdná slova, Lisko, ale skutky a ukážu ti to ku příkladu na prasatech.

Kotal: — No, to jsem dychtiv na ten tvůj "prasečí argument."

Sazima: — Mnoho-li pak jste hoši, dostávali za svá prasata v roce 1896, za poslední rok té vynášené demokratické vlády, kterou jste nám uvázali na krk?

Liska: — Well, tenkráte to ovšem nestálo za mnoho. Dostávali jsme jen $2.70 za sto liber živé váhy.

Sazima: — A kolik jste dostávali hned rok na to, když už republikánská vláda byla u vesla a sice v roku 1897?

Liska: — To je pravda, prasata trošku stouply v tom roce, já dostával $3.50 za 100 liber.

Sazima: — A v příštím roce 1898 dostávali jste už $4 za 100 liber, v roce 1899 dokonce nejméně $4.25 a letos mají ještě vyšší cenu, zkrátka prasata stoupají tak jako teploměr v těchto horkách, že vy dnes dostanete za 100 liber živé váhy skoro dvakrát tolik jako před čtyřmi roky.

Kotal: — A co tím chceš dokázat, Jim? Kdybysme neměli tu válku, tak bychom nedostávali za ně takovou cenu, to je všecko.

Liska: — Vláda má s cenou dobytka a s cenou plodin, zrovna tolik co dělat jako já Sazimo; cenu všeho určuje spotřeba a poptávka; to přece víš, jako starý hospodář.

Sazima: — Aha, už tě mám tam, kde jsem tě chtěl mít, hochu. Tedy přece přicházíš k tomu rozumnému náhledu, který my jsme měli a máme ještě stále, že cenu všeho určuje poptávka a spotřeba. Vy jste přec před čtyřmi roky tvrdili, že vláda má moc udělat cenu stříbra, kdežto my tvrdili, že stříbro i zlato, řídí se zrovna tím samým obchodním zákonem jako farmářské plodiny. Leč nechme teď stříbra a vraťme se k našim prasatům. Nejdřív odpovím tobě, Lisko a pak odpovím Kotalovi.

Každý rozumný člověk ví, že vláda nemá žádný přímý vliv na trh a jeho ceny, ale za to má veliký nepřímý buď blahodárný aneb škodlivý vliv, jak jsme se přesvědčili z posledních osmi let.

Na ceny farmerských plodin mají hlavně vliv neúroda, vývoz, ale nejvíce spotřeba a hlavně na živý dobytek spotřeba domácího trhu. Domácí trh je pro rolníka nejdůležitějším činitelem. Domácí trh ochromte, podlomte nákupní jeho sílu, jako jste učinili zvolením demokratické strany v roku 1892 a ceny vašich plodin a vašeho dobytka povandrují ještě rychleji dolů nežli šly nahoru. Nákupní síla čerpána jest z dobrých průmyslových a obchodních poměrů země. Vláda tvoří tyto poměry svými zákony. Jsou-li zákony ty špatné, jak viděli jsme na vašem Wilsonovu zákonu, který pomáhal i Bryan péči ku zhoubě naší země, tu lid, živící se prací v obchodech, v továrnách, faktoriích atd., ztrácí práci a tím také prostředky k nakupování životních potřeb, které my, farmáři, pěstujeme. Jsou-li zákony ty dobré, jako máme důkaz na republikánském Dingleovu zákonu, tu pracovní lid v továrnách, dílnách i obchodech nalezá zaměstnání a slušné mzdy, čímž nákupní jeho síla roste a tak spotřeba domácího trhu stoupá.

Vy jste, hoši, snad tomu nevěnovali svou pozornost, ale koukněte se jaký se jeví rozdíl ve spotřebě pšenice za demokratické vlády a za republikánské vlády. *Spotřeba ta stoupla o jednou tolik na každou hlavu a masa spotřebuje se na domácím trhu více nežli jednou tolik.* To je hlavní příčina zvýšení našich plodin a zvýšení ceny dobytka. Hoši, kdybychom mohli vše co se ve Spojených Státech farmerstvem vypěstuje a vychová také na domácím trhu prodat, tu by rolnictvo americké bylo na tom nejlépe, poněvač by ušetřilo dovoz do cizích zemí, který dnes musí samo hradit ze svých kapes, čili jinými slovy, musí o tento dovoz prodat svoje plodiny a svůj dobytek laciněji. Proto vláda, která pomahá zákony rozšiřovati domácí trh, je dobroditelkou rolnictva a vláda, která tento trh ničí, jako činila vláda demokratická, ta je jeho největším škůdcem.

Liska: — To máš pravdu, Jim, ale co na jedné straně rolník získá, to na druhé zas ztratí vydíráním trustů.

Sazima: — Já ti něco povím; dejme tomu, že by se ti na tvém pšeničném poli usadilo několik syslů, kteří by ti dělali škodu na pšenici. Spálíš proto celé pšeničné pole, aby jsi se zbavil těch několika syslů?

Tak je to s demokraty; ti by chtěli zničit obchod, průmysl, řemeslo, rolnictví jen aby uškodili trustům. Na ty pijavice se musí jinak a první krok učiněn v tom směru zase jen republikány a sice dne 2. června přijatým zákonem, v kterém se prohlašují veškeré trusty za nezákonitá sdružení a má jim odňato být právo poštovní dopravy a mezistátního obchodu. Až senát v příštím svém zasedání zákon tento přijme, to bude první krok k zahlazení trustů a jako obyčejně, stane se to zase zásluhou republikánské strany, která vždy vyznamenávala a vyznamenává se plodnou prácí ve prospěch lidu, kdežto demokratická strana neumí nic jiného nežli odsuzovat a slibovat! Tobě, Kotale, odpovím příště.